

Po dovršeni hospitaciji pozdravi naš novi predsednik tov. Lovrec vse prisotne goste in člane, ki so od blizu in daleč priložili k sestanku ter s tem pokazali svojo stanovsko zavest. Z obžalovanjem omeni, da smo med drugimi izgubili nenadoma rudi tov. Knafliča, ki se je moral preseliti kot nadučitelj v Radavne pri Mariboru. Ker mu ni bilo mogoče posloviti se ustmeno, je storil to pismenim potom. Z odhodom tega vrlega tovariša je nastala v našem društvu široka vrzel. Želimo mu obilo sreče na novem mestu ter ga ohranimo v vzpodbujajočem spominu!

K našemu društvu so pristopile na novo tovarišice Dragatinova, Zolgarjeva in Kokotova.

Zadnji zapisnik se odobri. Došla je brzojavka iz Belgrada od regenta Aleksandra, in sicer z zahvalo za poslano mu vdanostno izjavo, ki mu jo je izreklo naše društvo na zadnjem zborovanju.

Potem je prišlo na dnevni red poročilo referentov o »Načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje«. Tov. referenti so premišljeno utemeljili in skrbno izdelali snov. Zato jim izreče tov. predsednik najlepšo zahvalo. Sklepi se sporočijo Zavezi.

Tov. Ivanuš poroča o zborovanju Zveze slov. učiteljev in učiteljic v Celju.

Enoglasno se sprejme predlog tov. Volavška: »Društvo naprosi Zavezo, da preskrbi, da se razveljavi vladni ukrep, ki se z njim črta polovica aktivitetne doklade učnim osebam, ki imajo naturalno ali od šol. obč. v brezplačno razpolago dano stanovanje, če je to primerno in porabno. Učne osebe, ki uživajo brezplačno primerno in porabno stanovanje, kakor je določeno v drž. šol. zak., to obdržijo, vsem drugim se nakaže stanarina, kakor državnim uradnikom.

Tov. Firm predlaga: »Zaveza se naprosi, naj posreduje, da se doda vsem učnim osebam, ki imajo že najmanj 2 službeni leti, in sicer vsakemu letu po 6 mesecev, v številu od 14. do v številu 19. solarnega leta, kakor je to storila štaj. vlada.

Prihodnje zborovanje se vrši v Pod-sredi meseca avgusta. Pričakuje se, da se ga sigurno udeležijo vsaj enkrat vsi člani našega društva. Torej na svidenje! Ne zabite!

Tov. predsednik se navzočim zahvali za obilno udeležbo in pozornost ter zaključuje zborovanje.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem je imela na Vel. sredo, dne 16. aprila, svoje delegacijsko zborovanje*. Predsednik tov. Rajšp pozdravi delegate, poudarjajoč čustva, ki navdajajo učiteljstvo pri zavesti dejstva, da ne zboruje več v »nemškem«, ampak v slovenskem Celju, ne več kot sužnji Avstrije, ampak kot samostojni in svobodni Jugoslovani; h kateremu preobratu je narodno učiteljstvo kar največ pripomoglo, ker ono se ni šele zdaj prelevilo, ampak je bilo vedno prvobornik in zastavonoša na polju borbe za narodne pravice. Nadalje je naglaševal važnost štajerske Zveze za preteklo dobo ter omenjal zaslug njenega učiteljstva za organizacijo sploh in v boju za naše socialne pravice. Nadalje je izjavil, da je štajersko učiteljstvo slej ko prej vedno pripravljeno do vsakršnih žrtev, ako bi to zahtevala stanovska ali narodna korist.

Tajnik tov. Tomažič nam je poročal o delovanju Zveze v pretečenem letu ter obvešča delegate, da sta bili od zadnje Vel. noči 2 odborovi seji, pri katerih se je razpravljalo največ o vprašanju nastanitve novih okr. šol. nadzornikov in o stališču, ki ga zavzema Zveza glede učiteljskega zastopnika za štajersko učiteljstvo v viš. šol. svetu. Iz tajnikovega poročila je tudi razvidno, da je v Zvezi včlanjenih 16 društev z 819 člani.

Blagajnik tov. Gnuš nam je odprl zaklade naše blagajnice.

Po odbitku vseh stroškov je v Zvezini blagajnici 3587 K 07 vin. ostanka, in naš vojni podporni sklad pa ima 12.044 K 08 vin. kapitala. Vsekako lepe številke. Blagajnik konstatira, da so zaostalo članarino razen enega društva že vsa druga poravnala; je pač še več tovarišev, ki niso k vojnemu skladu ničesar prispevali. Z ozirom na priznano učiteljsko tankovestnost pa je pričakovati, da bodo v tej zadevi tudi še zaostali tovariši vsaj ob nakazilu 100% poviška doklad svojo moralno dolžnost napram organizaciji zanesljivo izvršili.

Nato je prišel razgovor o UJU.

Ganglova idea o UJU je tako eminentnega pomena, da mora biti za njo

* Poročilo se je zakasnilo, ker je poročevalec, in sicer brezuspešno, čakal na dopuštiljatev nekaterih predlogov, ki jih ni mogel sproti zapisati.

brez izjeme vse učiteljstvo navdušeno in s tem v zvezi tudi ni delegacija proti razpustu Zveze in so se tozadevna mnenja na predlog tov. Flereta formulirala sledeče:

»Načeloma smo za preustrojitev naše organizacije, eventualno tudi za razpust Zveze, vendar pa postane po mnenju delegacije to vprašanje aktualno šele takrat, ko se naša država upravno uredi. — Da pa se pripravljamo na tako preustrojitev že sedaj, naj se izvoli poseben odsek, ki naj to vprašanje razmotri v poročila o tem na prihodnji delegaciji.«

Pri predlogih je bil med drugimi sprejet predlog tov. Gnuša, ki se glasi: »Zahtevamo, da se osebne zadeve učiteljstva, kakor: terno predlogi viš. šol. svetu, imenovanje začasnih učnih oseb, disciplinarne zadeve itd. odvzamejo ingerenci okrajnih šolskih svetov, v katerih sede zastopniki raznih stanov, in poverijo po ureditvi ustave in uprave države SHS posebnemu okrožnemu učit. svetu, v katerem imajo glas in sedež vsi okr. šol. nadzorniki in zastopniki učiteljstva dotičnega okrožja.«

Dalje je bil soglasno sprejet sledeči predlog učit. društva za laški okraj: Z ozirom na število članov in z ozirom na načelo proporcije ne more Zveza glede zadeve štaj. učit. zastopnikov v viš. šol. svetu pripoznati nobenega pakta, obžaluje tozadevna nespornost in poziva tov. Gnuša kot černejvega namestnika, da vztraja na svojem mestu.

Nato je stavil tov. Šumer še več predlogov, ki pa si jih poročevalec sproti ni mgel točno zapisati in ker je bil njegov trud, dobiti dotične predloge, brezuspešen, jih, žal, tudi ne more objaviti.

Tudi e je glede »Načrta« tov. Flereta kot člani ankete za njega proučevanje nekoliko resolucij položilo na srce, ki jih naj na pristojnem mestu primerno zastopa; tov. Potočnik ga še posebe opozarja na primerno uvaževanje njegovga tozadevnega članka v 16. številu »Učit. Tovariša«.

Zborovanje je bilo sijajno in plodonosno, le žal, da je nam pri vsakem zborovanju čas prekratek.

L. Potočnik.

+ **Pedagoško društvo v Krškem** ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 14. junija, v risalni dvorani meščanske šole v Krškem. Začetek ob 10. uri. Dnevni red: 1. Poročilo tajnika. 2. Predavanje tovariša strok. učitelja Ivana Magerla: »Na razvalinah avstrijske ljudske šole.« 3. Razgovor o reformi šolstva. 4. Blagajniško poročilo. 5. Volitev novega odbora. 6. Volitev delegatov za Zavezino deleg. zborovanje. 7. Slučajnosti.

Da postavimo naše šolstvo na trden temelj, je treba vestno presoditi gradivo, ki se naj porabi pri zgradbi naše narodne šole. Določnost vsakega zavednega učitelja je, da sodeluje pri sestavi novega šolskega zakona, na katerem bo v naprej slonelo naše šolstvo. Zato pozivljamo vse člane našega društva, da na vseh šolah razpravljajo na temelju osnovnega načrta, ki ga je izdelala Zaveza — in potem poročajo na našem zborovanju o event. dodatnih, oziroma izpreminjavalnih predlogih. Pozneje dobimo tudi po anketi predelan načrt v recenzijo.

Ker nam bo na tem zborovanju voliti tudi novega predsednika, pozivljamo vse člane, da se že zdaj posvetujejo o tem, komu naj poverimo vodstvo našega društva. — Leop. Levstik, t. č. tajnik.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu. Gibanje tržaškega učiteljstva tudi v sedanjem času ni izostalo. Naši tovariši onstran meje se vztrajno gibljejo. Zborovanje tega društva, ki se je vršilo 29. maja, je otvoril naš stari tovariš Germek, ki je pozdravil obilo število zbranih tovarišev (nad 80), opravičil odsotnega novoimenovanega šol. nadz. Tavčarja in predstavil vladnega zastopnika italijanske oblasti g. Mraza. Potem je dal besedo tov. ravnatelju Pretnarju, ki je v izbranih besedah predaval o pomenu šolskih izletov v okolico in Istro. Ti izleti bodo sedaj šele prišli do popolne veljave, da našo mladino seznanimo z našo slovensko zetulo v Trstu, okolici in Istri, da ji pokažemo naš svet; svet, ki ga naj ljubijo in varujejo ter obvarujejo svoji narodni domovini. Nato je predaval tov. Rode o svojih vtisih iz Ukrajine ter seznanjal tovariše z našo narodno bratsko zemljo na severu in z običaji našega narodno bratskega ljudstva. Slikal je revolucionarni preobrat tega naroda v zadnjih letih ter narodno porazdelitev veleposestniške zemlje. Seznanjal je navzoče o narodni duši tega naroda in o njega šolstvu. Nato je govoril o lokalnih šolskih razmerah tov. Germek. V ostrih obrisih je sli-

kal sedanji položaj našega šolstva, pomanjkanje slovenskega učiteljstva ter predlagal resolucijo na italijansko vlado, da ona odpomore temu položaju in ustanovi v Trstu slovensko moško in žensko učiteljske, da se odpomore pomanjkanju učiteljskega naraščaja. Tov. Trobec je predlagal, naj se poskrbi, da se tudi onim učiteljskim, ki so bili po okupaciji brez šole, ker jo je italijanska oblast zaprla, da prilika, da napravijo sedaj izpit ali nadaljujejo študij. Tov. Danev želi, naj se stavi v resolucijo tudi to, da se odpro v mestu slovenske šole ter se s tem razbremenijo presilen naval na okoliške šole ter se deluje na to, da se odpro tudi slovenske srednje šole v Trstu. Tov. Gruntar omenja, da mi ne apeliramo le kot učitelji, temveč tudi kot očetje, ki nimamo sedaj pošiljati kam svojih otrok. Tov. Mahkota opozarja, da se slovenska javnost ne more v sedanjih časih oglašiti, ker nima besede in je zaradi tega učiteljsko društvo tembolj poklicano v to, da na čim širši podlagi deluje za rešitev celokupnega šolskega vprašanja v Trstu. Tov. Germek se strinja s končnim predlogom, da naj se prepusti odboru sestavo peticije in resolucije od kraljevo vlado. (Sprejeto!) Članarina od januarja dalje se določi na 1 liro mesečno. Tov. Kleimayer govori o organizaciji »Ljudskega odra« in o sodelovanju učiteljstva pri njem. Nato zaključuje predsednik zborovanje.

Kronika.

= **Draginjske doklade učiteljstvu.** Belgrajska »Pravda« poroča z dne 30. maja: Na zadnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se draginjska doklada izplačuje tudi učiteljem v novih krajih. Položaj učiteljstva v novih krajih ni urejen. Zakonski predlog o izenačenju pravic učiteljev Srbije in novih krajev še ni gotov in dokler se definitivno ne reši, bodo uživali draginjsko doklado kakor v Srbiji tudi ostali učitelji.

= **Nova pomorska akademija.** V Dvobrovniku otvorijo koncem avgusta novo pomorsko akademijo, v katero se bodo sprejemali dijaki z dovršenimi gimnazijskimi študijami. Učna doba bo trajala dve leti.

= **Tehniški visokošolski tečaj.** Deželna vlada je odobrila po kuratoriju za začasni tehniški visokošolski tečaj od slušateljev pobirano matrikularno takso. Odklonila pa je pobiranje kolegnin za ta tečaj.

= **V Narodnem predstavništvu** je preteklo soboto govoril poslanec dr. Mehmed Spaho o šolstvu v Bosni. Naglašal je nujno potrebo po ustanovitvi čim največjega števila ljudskih šol, ker imamo teh mnogo premalo, dve vseučilišči (v Zagrebu in Ljubljanu) pa niso popolnoma zadostujeta. Slovenski poslanci so seveda takoj razumeli ta napad na slovensko vseučilišče v Ljubljani. Poslanca dr. Lončar in dr. Kukovec sta z odločnimi medklici zavračala govornika in poudarjala naše potrebe in zahteve po najvišjem kulturnem ognjišču.

= **O nerazdeljenem pouku.** Tak pouk, zahteva ali samo dopoldansko ali pa izjemoma tudi samo popoldansko poučevanje, ako imata n. pr. dva zavoda samo eno šolsko poslopje na razpolago. Ako se vrši na kaki šoli dopoldanski pouk, potem je le izjemoma mogoče poučevati kak neobligatni predmet še popoldne. Za slučaj pa, če se prične s poukom že ob 7. uri zjutraj, se tudi lahko neobligatni predmeti dopoldne razvrste, zakaj vsako dopoldne imamo lahko 5 ur pouka, kar zneša na teden 30 ur. Več kot 30 ur pa nikakor ne kaže učencev — tudi višjih razredov ne — ob času poletne vročine mučiti s poukom; popoldne naj jim služi za oddih in pri lepem vremenu tudi za kopanje, saj so že stari Rimljani poudarjali: »Mens sana in corpore sano!« Navadno se pa tudi nekateri manj važni predmeti pri nerazdeljenem pouku nekoliko skrajšajo, kar se tem lažje zgodi, ker se to vrši zadnje mesece šolskega leta, ko je predpisana tvarina večinoma že obdelana. Tak je princip nerazdeljenega pouka. Kdor pa samovoljno pouk deli in predmete sestavlja tudi na popoldne, ta nima pravega pojma o nerazdeljenem pouku. Imenovali bi to zamotante pojmov!

J. B.

= **Učiteljev ne sprejemajo v aktivno vojaško službo.** Ministrski svet je sklenil, da rezervnih častnikov, ki so po poklicu učitelji, ne sprejemajo v aktivno vojaško službo. Tozadevne prošnje se morajo vse odkloniti. Motivacija: pomanjkanje učiteljev.

= **Žena Leninova** je načelnica boljševiskih šol, žena Trockega pa je državna komisarka moskovskih gledališč.

Naročajte in širite naš list.

Polemika.

IVAN STENOVEC:

Zaradi sestave podrobnega učnega načrta za telovadbo.

V »Popotniku« št. 4. t. l. me je zdramil Gasparijev Tone. Nisem ravno spal, ampak ždel sem v gorskem kotlu. Mislim sem preresetati, pa bom le na debele omlatil. Kar od kraja pričnimo!

Vse hvalevredno je, da se je izmed učiteljstva oglašil kot prvi — sedaj v najnovejši dobi — tovariš Michler in povzdignil svoj glas za reformo telesne vzgoje naše mladine. To potrebo so dalekovidni možje že davnaj občutili, samo kot je tovariš Lajovic povedal — udeležstvomati je niso mogli, ker niso bila ugodna tla in ker tudi ljudi ni bilo, ki bi imeli zanj kaj več smisla. Ravno tisti ljudje pa, ki jim je bila telesna vzgoja mladine ena prvih skrbi, so takoj po razsulu začeli z močno reformo tam, kjer so pustili svoje delo. Eden izmed teh je tudi naš tovariš Gangl.

Dokaz temu so dela in njih poročila, priobčena v člankih »Slov. Naroda«. Tam poroča dr. Ambrožič dne 15. januarja t. l. v Slovenski Sokolski Zvezi o nalogi Sokolstva do naraščaja (*). Zavzela pa se je že 29. in 30. junija 1918 tudi JDS za to panogo v svojem strankinem programu pod IV.3. Seve — kakega podrobnega učnega načrta za šolsko telesno vzgojo še ni nobeden sestavljal ne takrat ne do sedaj, ker je bilo treba marsikaj bolj važnega urediti kot to, deloma tudi zato ne, ker je dva strokovnjaka prof. Evgena Sajovic in učitelja Egona Jezerška — vojna požrla. Da sta nam ostala živa, bi bili tu gotovo že več imeli, kot imamo.

To mimogrede z ozirom na skrb o reformi za telesno vzgojo.

Da je pa tovariš Michler krenil na to polje, se mi zdi, da je dobil vzpodbudo ravno v sokolskem načrtu, priobčenem v prej imenovanih listih pod točko III. v naslovu »Sokolstvo in šport«.

Tam se je Sokol razmahnil in prevzel v svoj delokrog tudi to, česar formalno še ni imel doslej na papirju, kar je pa faktično že gojil. To pa je vse ono, kar navaja ondi v 4. odstavku in za kar se tov. Michler v »Učit. Tovarišu« z dne 7. marca t. l. tudi poganja. Tovariš Michler se je zavzel bolj kot športnik kakor pa telovadec za telesno vzgojo mladine, kar priča zlasti njegov drugi članek v »Učit. Tov.« z dne 7. maja t. l. in kar podpre že sam naslov »Telesna vzgoja, šport in šola«. Tod je izlil, kakot čutim, veliko svojih težej, ki pa se sučejo ponajveč krog lahke atletike in športa. Veliko govori o angleških športnikih in ameriških »športnih mojstrih«, prav nič pa ne o kakih francoskih ali belgijskih, kaj šele o čeških ali slovenskih telovadcih.

Po kratkem pregledu brige za telesno vzgojo je šel od Grkov mimo Rimljanov k Germanom ter občil takoj pri Angležih in Amerikancih, ki so pač športniki. Še pri Nemcih se ni dotaknil turnvereinskega telovadnega sistema. Češkega Sokolstva s Tyrševim genialnim telovadnim sistemom niti ne omenja, dasi to ni tako daleč kot Amerika. Še slovenskega Sokolstva ne bi omenil, če se ne bi kot športnik obregnil v to, da je le-ta sprejel šport šele v zadnjem času v svoj program. Nikjer nič ne pripomni o uspehih sistematične telovadbe Slovencev, ki so se že vendar kosali po svetovnih tekmah s Francozi, Italijani, Angleži, Belgijci, Hrvati, Srbi in Čehi. Nič ne pove, da so Čehi l. 1912 uprizorili le potom sistematične telovadbe celo olimpijado in, kar je češkega: še čez olimpijado. Da je bil zmagovalc te največje svetovne tekme Slovenec Stan e Vidmar, o tem tudi molči.

Tovariš Sajovic mu je hotel gotovo lepo narahlo namigniti v »Učit. Tov.« z dne 28. marca t. l. na Čehe in nas same. In to je tudi storil tam, kjer govori potem, ko je podal izvleček francoskega zakona za telesno vzgojo, o Francozih in slovenskih Sokolih, ki so jih že dosegli — brez državnega zakona.

Čemu mlattim to že tolikokrat pre-mleto reč?

Zato, ker me je strahl!

Tov. Tone Gasparij piše jako lepo in poučljivo. V pedagoškem in znanstvenem »Popotniku« št. 4. l. 1919 se je oglašil, kakor se mi zdi, kot pedagog in znanstvenik pri besedi o telovadbi. Tam piše med drugimi lepimi nasveti in dejstvi, ki so jih že deloma Sokol, Michler in Lajovic razvili, da bi ustvarili na ljudski šoli mesto reformiranega sokolskega načrta o telovadbi potujoče telovadbe (morda kot potujoče gledališče?) in suhoparno lahko atletiko izmenjali z igrajočo

* Glej tudi 1. in 2. številu »Sokola« t. l. str. 10 in dalje! — Op. pis.